

El soldat Ricard Piqué Sangenís

[MO] Marçà Orígens abril de 2022

El nom Ricard Piqué no és només el nom d'un carrer, va ser un fill de Marçà que va morir inútilment en la guerra del Rif al nord d'Àfrica. Ara que la guerra a Ucraïna està present volem fer un petit homenatge a tots els que estan soffrint i morint per l'estupidesa humana.

La família

Ricard Piqué Sangenís va nèixer a Marçà el dinou de juny de 1900 a la casa número 34 del carrer Major, propietat dels avis materns. Els seus pares eren Jaume Piqué Nolla i Joaquina Sangenís Barceló. El pare era fill de Cal Batllet, una branca dels Piqué descendents de Cal Tossalet. La mare, per part de mare, era descendent de Cal Sec. Com que la casa de Cal Batllet, al carrer de Reus, era habitada pel seu germà gran Miquel, la família va viure en diverses cases fins que es va establir al carrer de Sant Josep, 8, que també va ser coneguda com a Cal Batllet.

Els germans del Ricard eren la Raimunda, que morir infant, la Josepa, l'Anna i la Carme, aquesta casada amb Miquel Solé Jepte (1).

La guerra del Rif de 1921-1926

El Marroc fou conquerit per França el 1911. L'any següent se signa el Tractat de Fes, el Marroc cedia la sobirania a França i es convertia en un protectorat francès.

França el 1912 cedí a Espanya l'administració d'un 5% del terreny al nord, que incloïa la zona muntanyosa del Rif i es constituí el protectorat espanyol. Les tropes espanyoles van trobar de seguida resistència i focus de rebel·lió contra la colonització.

Els rifenys atacaren i massacraren a l'exèrcit espanyol. Amb una guerra de guerrilles, tenien l'avantatge de lluitar a casa, conèixer el terreny i estar motivats. En canvi, l'exèrcit espanyol estava desmoralitzat, desorganitzat, corrupte i format per soldats de reemplaçament que només pensaven en tornar cap a casa.

El 1924 França va entrar a la guerra i les tropes francoespanyoles van utilitzar bombes de gas mostassa. Finalment, el setembre de 1925, l'exèrcit va desembarcar a la badia d'Alhucemas i es va acabar la guerra.

La guerra del Marroc, en general, fou molt mal vista pel poble espanyol, no s'entenia l'atac a una zona tan pobra. Els soldats cridats a lluitar eren de reemplaçament i molts joves de casa bona es van lliurar pagant a algú altre al seu lloc. Neix la idea que els fills pobres eren enviats a morir al Marroc.

En la guerra van morir i desaparèixer 54.000 soldats espanyols i 31.000 rifenys.

El Ricard Piqué Sangenis pertanyia a la 1a Companyia Expedicionària del Regiment de Telègrafs del Pardo (2). El juliol de 1924 la Companyia va arribar a Uad-Lau (Ceuta) fent feines de reparació de les línies telefòniques entre els enclavaments militars de la zona.

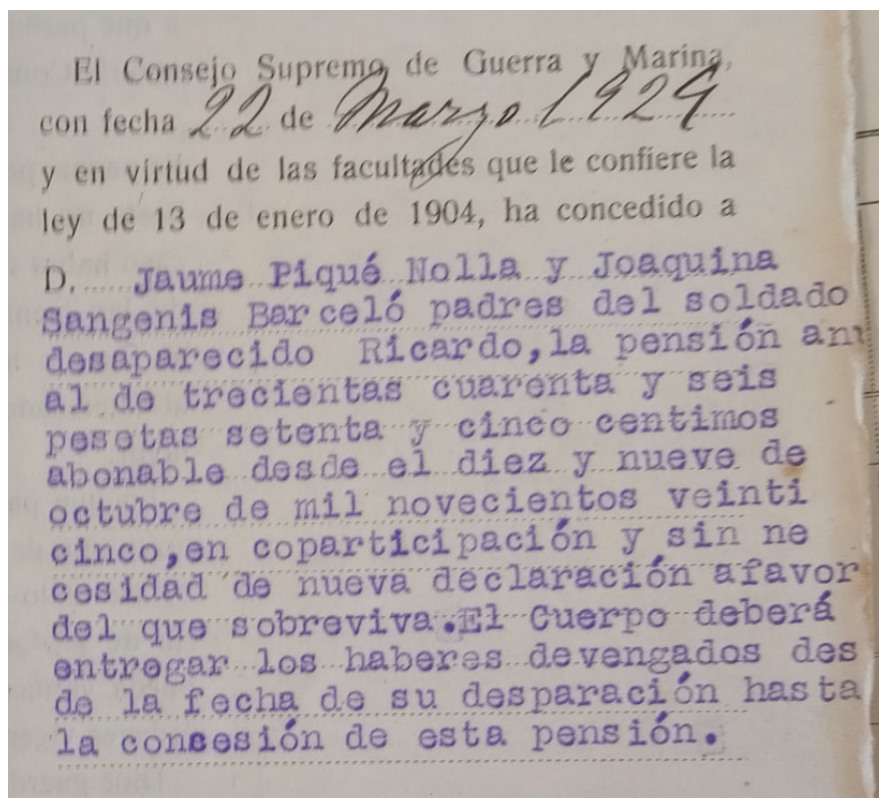
A la *Historia del Regimiento de Transmisiones 21, guerra de Africa (1921-1927)*, una publicació del *Ejercito de Tierra*, explica detalls d'aquests dies de guerra. Aquest és un extracte:

Combate del Fondak de Aín-Yedida: *El 18 de octubre de 1924 se organizó un convoy en la zona de Tetuán al mando de un capitán de Regulares con destino a la posición del Fondak de Aín-Yedida. En la columna marchaba la 6ª compañía expedicionaria del Regimiento al mando de su capitán, reforzada con la 2ª Sección de la 1ª Compañía del Regimiento, que se encontraba en el territorio desde el 7 de julio. A mediodía el convoy es atacado por los rifeños, que esperaban el paso de la columna desde posiciones ventajosas. Toda la columna se vio obligada a desplegar para resistir el ataque, sufriendo desde el primer momento numerosas bajas en el personal y el ganado. A punto de agotarse las municiones, con numerosas bajas en la columna y sin posibilidad de recibir socorro, el capitán de Regulares ordenó abrirse paso entre el enemigo para replegarse sobre la posición del Fondak, lo que se consiguió con grandes esfuerzos y bajas. En el combate de este día el Regimiento sufrió la muerte de 36 de sus miembros: 1 teniente, 3 sargentos, 6 cabos, 1 trompeta y 25 soldados. La relación la encabeza el Teniente don Pedro Serra Poch y la cierra el soldado Ricardo Piqué Sangenis. (3).*

El Ricard va morir en combat el dia 18 d'octubre. La 1a Companyia va seguir prestant els seus serveis fins el desembre que va tornar cap a Madrid.

Reconeixement a l'excombatent

Al Ricard Piqué Sangenis se'l va donar per desaparegut el dinou d'octubre de 1925, un any després del desastre del Fondak d'Aín-Yedida. Com a soldat mort en combat, els seus pares tenien dret a rebre una pensió de l'estat mentre visquessin (4).

El Consejo Supremo de Guerra y Marina,
con fecha 22 de Marzo 1924
y en virtud de las facultades que le confiere la
ley de 13 de enero de 1904, ha concedido a
D. Jaume Piqué Nolla y Joaquina
Sangenis Barceló padres del soldado
desaparecido Ricardo, la pensión an
al de trecientas cuarenta y seis
pesetas setenta y cinco centimos
abonable desde el diez y nueve de
octubre de mil novecientos veinti
cinco, en coparticipación y sin ne
cesidad de nueva declaración a favor
del que sobreviva. El Cuerpo deberá
entregar los haberes devengados des
de la fecha de su desaparición hasta
la concesión de esta pensión.

Al Registre Civil de Marçà, dos anys després, el 14/10/1927 es va fer una acta de defunció. El jutge suplent d'aleshores era Joan Perpiñà Sancho, de Cal Juanon i el secretari Pelegrí Riera Monté, descendent del Mas d'En Crusat, que va redactar l'acta. Ho van fer d'ofici, a partir d'una certificació que van enviar des de Madrid. Com a curiositat, el jutge aclareix en una nota al marge, que el cognom del Ricard era Piqué i no Piquet com venia escrit a la certificació. No devien saber gran cosa sobre les circumstàncies de la mort del Ricard ja que a l'acta, a banda de les dades usuals com el nom del finat i el dels pares, s'esmenta que era pagès, solter i que va morir a l'Àfrica.

L'Ajuntament de Marçà, poc temps després (5), va canviar un tram del carrer que s'anomenava travessia Arenes, que va des del carrer Major fins el carrer de Dalt i el va dedicar a Ricard Piqué.

Els pares del soldat van cobrar una pensió vitalícia de l'estat. La mare, Joaquina Sangenis Barceló (6), va morir el 1936. Durant la guerra no van cobrar la pensió i quan es va acabar, el pare va demanar restituir aquest dret que va seguir cobrant fins a la seva mort el 1946.

El Jaume Piqué Nolla, com a pensionista de l'estat tenia una acreditació.

SELLO DE LA OFICINA	FICHA DEL TITULAR Y BENEFICIARIOS DE HABERES PASIVOS	Piqué Nolla	5950	929	HABERES PASIVOS DE CARACTER MILITAR
		Apellidos del titular y partícipes	Jaime		
	PENSIONISTA (Señas del)		Cara: larga	MOTIVO DE LA PENSION CALIFICACION Montepio Militar	
	Natural de Marsá provincia Tarragona	nacido el día 17 de Enero de 1873	Ojos: pardos	Nariz: regular	Color: sano
	habita en Marsá calle San José n.º 8		Pelo: blanco	Hijos: tres	
TITULACION			CUANTIA		
Concepto Montepio Limitar			Pensión anual 343,80 Ptas.		
Fecha de la concesión 22-5-1929 Abonable desde 14 Octubre 1925			Al mes 28,65		
Alta en esta oficina 31 Mayo 1929			Descuento (1) no tiene		
Se extingue en			Líquido 28,65		
Proviene de			Cobró hasta		
Se traslada a			Dejó de cobrar el		
Apoderado por Paulina Satué Entio			Datos para la nómina de Montepio Militar		
(En 13 de Mayo 1925)			Grupo Pensionista n.º		
Firma del apoderado Paulina Satué			Firma del poderdante		
			Por nómina de		
(1) El de acumulación si disfrutase de otros haberes pasivos que se expresarán al frente.					

El testimoni de Josep Maria Solé Piqué

El Ricard era el seu oncle, germà de la seva mare. No li tocava anar a fer el soldat, però en aquell temps la substitució era permesa i si una família s'ho podia permetre, pagava a un altre perquè anés a fer el servei. El Ricard hi va anar en comptes del Carles Anguera Giné, germà del Manuel de Cal Coa, que era de la seva quinta.

Tres o quatre anys després de la seva mort van venir a Marçà dos antics companys de guerra del Ricard i van explicar a la família que estant al campament a l'Àfrica, un grup de soldats va proposar desertar i finalment quatre d'ells ho van fer. El Ricard no va voler acompanyar-los. La fugida era perillosa, s'arriscaven a un consell de guerra o podien ser morts pels rifenys. I també podien morir de set al desert. Dos dels quatre soldats van morir en l'evasió i molts dels que es van quedar, com el Ricard, van morir dies després.

Referències

- (1) Veure l'arbre familiar Piqué 01
- (2) <http://blogdeceuta.com/2009/04/guerra-de-africa-en-ceuta.html>
- (3) http://www.altorres.synology.me/unidades/ingenieros/rt_21/rt_21_6h_africa.htm
- (4) Arxiu Històric de Tarragona
- (5) Al cens electoral de 1925 ja consta el carrer de Ricard Piqué
- (6) Joaquina Sangenis Barceló és filla de Pere Sangenis Giné i de Raimunda Barceló Sancho. La seva germana Maria estava casada amb Pau Carreté Vernet, de Llaberia, són els de Cal Pau de la Munda.